

REMISSAMMANSTÄLLNING

Här sammanställs sådana synpunkter från remissen som inte har passat in i excelfilen.

ALLMÄNNA ELLER GENERELLA SYNUNKTER

MÅLENS AMBITIONSIVÅ

Växjö Fältbiologer framför att vi behöver en radikal omställning av samhället!

Hade vi börjat arbetet när den första IPCC-rapporten kom hade vi kunnat göra det här stegvis och med mindre möda. Nu står vi här med decennier av misskötsel och är nödgade att agera kraftfullt och snabbt. Tiden för att fasa ut fossila bränslen i maklig takt är sedan länge förbi. Läget är akut. Vi behöver bli av med fossilberoendet, biobränslen från skogen i stor skala är INTE hållbart och de långväga transporter som måste göras ska göras främst på räls – driven av grön el.

Vind- och vattenkraft som omöjliggör renskötsel och förstör samiska kulturarv, är inte ok.

Sluta slösa, det är av yttersta vikt. Mycket av energin vi producerar rinner ut i gatlampor där ingen går, uppvärmning av hus på nätter när ingen är där, i apparater som står på standby... Vi köper saker vi inte behöver, till exempel kläder och andra textilier. Nöjeskonsumtion är inte heller hållbart bara för att det man köper har producerats på ett vettigare sätt än tidigare, om någon till exempel väljer en tröja i ekologisk bomull betyder det inte att det är hållbart att köpa den för att man känner för det. Konsumtion ska utgå ifrån behov, inte flyktiga habegär.

Teknik är en annan bov. Reparationer, återbruk, lokalt, eko, fairtrade, fossilfritt, kalhyggesfritt, naturbetesmarker, ängar... bra grejor. I Växjö vill de skövla Fyllerydsskogen till förmån för ökad privatbilism, ett dåligt förslag.

En enkel åtgärd en del har börjat på och bör fortsätta med i större skala är att låta gräsmattor växa och bli blomrika.

Länsstyrelsen konstaterar att detta har påbörjats i flera av länets kommuner.

Bekämpa invasiva arter så som lupiner. *Länsstyrelsen* konstaterar att det bedrivs ett gott arbete att upplysa och bekämpa invasiva främmande arter, även kallade IAS, Invasive alies spices.

Lägg ner länets flygplatser, i till exempel Växjö öser man skattepengar över flygplatsen – till förmån för rikas nöjesresor, på bekostnad av alla andra.

Växjö Fältbiologer har inte kapacitet att specifikt kommentera samtliga av Kronobergs mål, men vi konstaterar att läget är akut och ambitionsnivån på tok för låg.

Länsstyrelsen håller med om att läget är akut, men menar vi måste ta ett steg i taget.

Linneuniversitetet framför att ambitionerna och målsättningarna ligger i linje med Linnéuniversitetet inriktning, där hållbarhet har en central position. Linnéuniversitetet kan genom forskning, utbildning och nära samverkan med aktörer i regionen bidra till uppfyllandet av länets miljömål. Universitetet kan som stor arbetsgivare och statlig myndighet även bidra genom att föregå med gott exempel.

Mellersta Götalands Jordägareförening: Det känns som åtgärderna spretar. Under livsmiljö skriver man att minskning av antibiotika till humanvården ska minska? Vilka har styrmedel till det i detta arbete?

Länsstyrelsen menar att alla måste bidra, till exempel genom att inte kräva antibiotika vid läkarbesök när det inte är nödvändigt. Mål och åtgärder ska täcka in alla miljö kvalitetsmålen. Antibiotikamålet bidrar till en Giftfri miljö och Levande sjöar och vattendrag. Målet är ett sätt att öka medvetandet, genom att synliggöra hur utvecklingen går.

KOPPLING TILL NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL

Ljungby kommun framhåller vikten av att fokus fortfarande finns på de nationella målen och att de regionala målen används mer som utvärderingsverktyg och bidrar till åtgärdsarbete på regional nivå. Målen i sig bidrar inte till förbättringar på miljöområdet, dock kan de fungera som en uppstart för ett mer samordnat åtgärdsarbete i länet det skapas gemensamma forum för olika aktörer till samarbete, utbyte och gemensamma satsningar på genomförande av åtgärder.

KOPPLING TILL ÅTGÄRDSPROGRAMMET

Ljungby kommun framför att det är relevant att göra en översyn av åtgärdsprogrammet för att säkerställa att det, utifrån de regionala miljömålen, innehåller relevanta och optimala åtgärder och prioriteringar för att nå målen samt identifiering av eventuella luckor.

Länsstyrelsen noterar detta och håller med.

Region Kronoberg berörs av följande mål:

- Minskade tungmetaller i slam (utsläpp till avloppsreningsverk från tvätthall och tandvårdskliniker)
- Minska miljö- och hälsofarliga ämnen i slam (utsläpp till avloppsreningsverk från våra verksamheter)
- Minska antibiotikaförskrivningen (förskrivare av läkemedel)

Region Kronobergs åtaganden

- Skötsel och kontroll av amalgamavskiljare.
- Kontroll av utgående avloppsvatten.
- Översyn av engångsprodukter
- Utfasning av hälsoskadliga ämnen genom produktval och krav i upphandling.
- Utbilda AT-läkare om läkemedel och miljö, miljökrav i läkemedelsupphandlingar, förebyggande arbete med hälsosamma levnadsvanor, FAR – fysisk aktivitet på recept, information och behandlingsrekommendationer till förskrivare genom nätverket STRAMA.

FÖRSLAG TILL NYA LÄNSMÅL

Smålands OF, Orienteringsförening saknar ett specificerat mål gällande miljö för att främja människans välbefinnande.

Givetvis har alla punkter och mål som tas upp i programmet betydelse för människans långsiktiga välbefinnande men vad vi saknar är exempelvis målformulering för människans vistelse i naturen/skogen.

Målformuleringar skulle ju kunna vara av typen

- Minst xxx antal besökare per år i våra naturreservat
- Färdigställande av ytterligare xx km vandring/cykelleder.
- Hitta ut och naturpass med en årlig ökning av xx st nya orter.
- Uppstart av samverkan med intresseföreningar, kommun, länsstyrelser och markägare i xx st regioner/lokal områden.

Länsstyrelsen: Detta kan till exempel ingå i uppföljningen av preciseringarna för God bebyggd miljö, Ett rikt växt och djurliv, Levande skogar, Myllrande våtmarker med flera miljökvalitetsmål. Länsstyrelsen har försökt att begränsa antalet mål. Förslagen hör i första hand hemma inom ramen för Friluftslivsmålen eller Folkhälsoarbetet.

Mellersta Götalands Jordägareförening: Under målet hållbart jordbrukslandskap generellt så är åtgärderna bland annat skogsbete, slätterängar, ängsfruktodlingar, etc. Här måste det in åtgärder som ökar lönsamheten även i det rationella produktionsjordbruket. Ju högre lönsamhet där, ju större avsättningar till biologisk mångfald.

Länsstyrelsen konstaterar att Landsbyggsavdelningen ständigt arbetar med frågan om lönsamhet för jordbruket och att det därför inte behövs ett särskilt miljömål om detta.

Mellersta Götalands Jordägareförening: Åkermark ska bibehållas – genom att ta fram riktlinjer om jordbrukets värde. Bättre att införa åtgärder som ökar jordbrukets lönsamhet.

Länsstyrelsen har för avsikt att ta med sig kommentaren i den årliga miljömålsuppföljningen som tas fram för att blir ett underlag till budgetpropositionen.

KOMMUNIKATION

Ljungby kommun anser att det är viktigt hur målen kommuniceras både för att tillgängliggöra dem för berörda och att det tydligt kommuniceras hur de förhåller sig till nationella och globala mål och kopplingen till åtgärdsprogrammet. Det är lämpligt att både kommunicera målen i ett sammanhang men även att ta fram en övergripande sammanställd bild av målen.

UPPHANDLING

Stena Recycling framför följande:

”Cirka 700 miljarder spenderas årligen i Sverige inom offentlig upphandling. Merparten av upphandlingarna har få eller saknar helt krav på hållbarhetsmål (sociala, ekonomiska och miljömässiga), få exempel finns på upphandlingar som gjorts där alla hållbarhetsdimensioner är beaktade.

Här finns en verklig, delvis outnyttjad, möjlighet för svenska kommuner (offentlig sektor) att stimulera hållbar utveckling och visa, genom relevant kravställning inom offentlig upphandling, hur och vad svenska företag ska prioritera för att vara aktuella leverantörer för offentlig sektor kommande år.

Uppföljning av målbilder och ställda krav är mycket viktigt då detta har en direkt effekt på konkurrenssituationen som finns leverantörer emellan. Alla ska behöva visa på ett effektivt sätt hur krav och mål eftersträvas och uppnås.

Samarbeten inom hållbarhetsfrågan kommer att påskynda och möjliggöra hållbar utveckling, detta material är en typ av åtgärder som genererar en större input. Fler åtgärder finns: tydliga målbilder, fler och hårdare hållbarhetskrav med uppföljning inom offentlig upphandling är ett exempel på en annan åtgärd.

Dagens upphandlingar ger generellt sett inga incitament till att förbättringar och villkoren i affärsuppgörelsen är oftast ensidiga. Vi vill möjliggöra samarbeten kring miljö och hållbarhetsfrågor i större utsträckning.

Det borde finnas en eller ett par standarder för hur en upphandling skall se ut, ofta uppnås en stor variation mellan underlagen vi får till oss.

MÅLGRUPP

Samtliga synpunkter som har kommit in (från Mellersta Götalands Jordägareförening, LRF och Skogsstyrelsen) som handlar om Målgrupp eller Aktör med rådighet att bidra till måluppfyllelsen har tagits omhand genom att texten har ändrats.

Skogsstyrelsen: I dokumentet delas målgrupperna in i markägare, kommuner, länsstyrelse, lantbruksnäring och skogsbruket. Förslagsvis skrivs lantbruksnäringen och skogsnäringen alternativt jordbruket och skogsbruket.

Skogsnäringen inte alltid är synonymt med skogsbruket även om vi i dagligt tal kanske säger så.

Länsstyrelsen har justerat målgrupperna.

Trafikverket svarar konsekvent NEJ angående målgrupp eftersom prioritering av vilka åtgärder som ska genomföras huvudsakligen sker utifrån ett nationellt perspektiv eller med andra utgångspunkter än regionala miljömål. Det är inte heller möjligt att ange specifika åtaganden för ett län.

ÖVRIGT

Trafikverket är en stor aktör inom den svenska bygg- och anläggningsbranschen. I den rollen har vi bland annat prioriterat att arbeta med utfasning av miljöfarliga ämnen i produkter och material, men också att i samarbete med Kemikalieinspektionen och Boverket driva på arbetet med ökad tillgång till kemikalieinformation. Vi konstaterar att denna fråga inte finns med i förslaget.

Länsstyrelsen konstaterar att gott arbete för miljömålen inte alltid kräver regionala miljömål.

MÅLEN INOM TEMA LANDSKAP

HÅLLBART JORDBRUKSLANDSKAP

Åker, ängs- och betesmarksarealen ska bibehållas

Fältbiologerna: Jobba för att EU:s jordbrukspolicy (CAP) ska gynna småskalig ekologisk produktion. Stöd ska ges till de som bedriver hållbart jordbruk, delvis finansierat av böter från de som förorenar.

Länsstyrelsen konstaterar att det är ett uppdrag för Jordbruksverket och regeringen, men Länsstyrelsen har för avsikt att ta med sig kommentaren i den årliga miljömålsuppföljningen.

HÅLLBART SKOGSBRUK

Mellersta Götalands Jordägareförening: Hållbart skogsbruk – inte ett ord om till exempel granbarkborre? Utbildning, erfarenhetsutbyte och beredskap för framtida problematik skapar bättre förutsättningar för ett framtida hållbart skogsbruk.

Länsstyrelsen arbetar inom andra verksamheter fokuserat för att begränsa problematiken med granbarkborre. Bedömningen är ett regionalt miljömål inte skulle göra någon skillnad. Vildsvinsproblematiken nämns till exempel inte heller. Målförslaget om stt öka andelen löv i skogen är ett sätt att göra skogen mindre känslig för till exempel stormar och granbarkborrar.

MÅLEN INOM TEMA LIVSMILJÖER

Efterbehandling av förorenade områden

Trafikverket ser positivt på att mål avseende ”efterbehandling av förorenade områden” är uppdelat i etapper. Det kan möjliggöra ett långsiktigt och kontinuerligt arbete.

Trafikverket vill uppmärksamma Kronobergs län på att Trafikverket driver egna projekt inom länet. T. ex. Älmhult, inom Älmhult kommun, och Råppe, inom Växjö kommun, före detta impregneringsplatser. Råppe har inte klassats enligt MIFO-metodikerna utan enligt Trafikverkets egna prioriteringssystem (PRIOR, se vidare nedan).

Trafikverket bedriver ett aktivt arbete med förorenade områden utifrån ansvaret för avhjälpande av förorenade områden som uppkommit av den verksamhet som har bedrivits av Banverket, Vägverket och Statens Järnvägar samt den flygplatsverksamhet som har bedrivits av Luftfartsverket. Föroreningarna kan ha uppstått till följd av tidigare avslutade verksamheter eller till följd av Trafikverkets pågående verksamheter.

Eftersom Trafikverket ansvarar för många riskobjekt och därmed förorenade områden, har en metodik som kallas PRIOR tagits fram. Metodikens syfte är att underlätta för prioritering av förorenade områden, utifrån en sammanvägd bedömning av kostnader, nyttor och risker. PRIOR kan inte direkt översättas till MIFO-klasser.

Trafikverkets arbete med förorenade områden bedrivs nationellt och de objekt som bedöms ha störst risk, sett över landet, prioriteras före andra objekt.

Tungmetaller i slam

Region Kronoberg anser att målformuleringen bör justeras för att undvika tolkning om att en viss halt av tungmetaller är önskvärd.

Länsstyrelsen har justerat målformuleringen, förtydligat och slagit ihop två mål som var nära varandra.

Antibiotikaförskrivning

Det finns svårigheter med att identifiera ett mätbart mål för minskade läkemedelsrester i miljön då det inte finns någon regional miljöövervakning för det.

Region Kronoberg kan följa upp antibiotikaförskrivningen, och gör redan det genom öppna jämförelser och vårt hållbarhetsprogram. Med anledning av covid-19 har Region Kronoberg redan nått målet om att underskrida 250 recept/1000 invånare. Om målet ska behållas bör det omformuleras till ”antibiotikaförskrivningen ska fortsatt underskrida 250 recept/1000 invånare”. Om det finns regionala data så vore det positivt att bredda målet så att även veterinärläkemedel inkluderas.

Region Kronoberg berörs främst av klimat- och konsumtionsmålen samt de mål som berör utsläpp till avloppsreningsverk och luftföroreningar från transporter. Region Kronoberg hade dock önskat att fler aktörer hade involverats i målet om antibiotikaförskrivning genom en breddning där även veterinärläkemedel kan omfattas.

Länsstyrelsen håller med om att det är en god idé och hoppas att djurhälsovården kan bidra till miljömålen även om ingen representant har fått möjlighet att yttra sig över förslagen till nya miljömål.

MÅLEN INOM TEMA KONSUMTION

CIRKULÄR EKONOMI

Förslaget innehöll ett viktigt område och ett viktigt mål. Det är viktigt att arbeta med frågan men det är för svårt att följa upp samt kanske lite tidigt. Det finns en nationell handlingsplan, som fångar upp frågan. Målet utgår efter att ha remitterats.

Konsumtion eko i offentligt kök.

Mellersta Götalands Jordägareförening: Det står %, men det är mer intressant att skriva volym. Tilltron till det offentliga köket är lite stor eftersom det offentliga köket står bara för 4% av landets konsumtion. Vi förespråkar att lokalproducerat går före importerat ekologiskt. Det är klimatsmart att köpa lokalt oavsett om det är producerat konventionellt eller ekologiskt samt ökar landsbygdens ekonomi.

Länsstyrelsen: Det är riktigt att de offentliga köken inte har så stor andel av landets totala konsumtion. De offentliga köken har dock en viktig strategisk funktion, då de kan skapa bättre förutsättningar för såväl ökad andel ekologiska som närproducerade livsmedel. Det är inte riktigt så enkelt att närproducerat alltid är klimatsmart. Vetenskapliga studier visar att ett livsmedels klimatpåverkan påverkas både av vilket sätt varan är producerad och hur den transporteras. Odling på friland och transporter med tåg kan till exempel vara bättre än växthusodling med transporter med lastbil. Det är också viktigt att inte bara se till klimatmålen utan även andra målområden som Ett rikt odlingslandskap och En giftfri miljö, vilka båda gynnas av en ökad andel ekologisk odling. Det finns därför ingen grund för att ställa närproducerat mot ekologiskt, utan huvudinriktningen bör vara att välja både ekologiskt och närproducerat. När det inte går att uppnå behöver bästa valet avgöras i en sammanvägd bedömning.

MÅLEN INOM TEMA ENERGI OCH KLIMAT

14 svar

Mellersta Götalands Jordägareförening: Någonstans, tex klimat och energi, bör jordbrukets och skogens bindning av kol komma in och åtgärder som kan öka den inbindningen.

Länsstyrelsen: Det har visat sig svårt att utveckla ett mål för ökad kolinbindning i skog och odlingsmark, inte minst på grund av svårigheter att följa upp ett sådant mål. Vi tar med detta till arbetet med att revidera åtgärdsprogrammet, där det lättare kan tas om hand. Till viss del finns det redan med i Vägen framåt, åtgärden KE10: ”Främja klimatsmarta bruksmetoder inom skogs- och lantbruk”.

SÅ HÄR HANTERAR LÄNSSTYRELSEN PERSONUPPGIFTER

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.